

ÀLBUM DE CROMS

★ ★

MUSEU D'ART CONTEMPORANI D'ALACANT
PLAÇA DE SANTA MARIA 3 - 03002 ALACANT
T.: 965 213 156 - INFO@MACA-ALICANTE.ES

WWW.MACA-ALICANTE.ES

POTS TROBAR-NOS A:

*VINE AL MACA. FES EL TEU ÀLBUM.
TROBARÀS ELS CROMOS EN DIFERENTS
PUNTS D'ALACANT. REUNEIX LA TEUA
COLECCIÓN ARTE SIGLO XX*

#loscromosdelmaca

MUSEO DE ARTE
CONTEMPORÁNEO
DE ALICANTE

**MA
CA**

COLECCIÓN ARTE SIGLO XX
ÁLBUM DE CROMS

Edita
MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant
Regidoria de Cultura, Ajuntament d'Alacant

Textos
Rosa Mª Castells González

Traducció al valencià
Oficina de Promoció del Valencià
Ajuntament d'Alacant

Fotografies
Juan García Rosell
Arxiu MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant

Disseny i maquetació
Luis Sanz - rocamoragrafico.es

Impressió
Quinta Impresión
Ensobrados Martorell

Depòsit legal
A 676-2017

Drets de reproducció
© Sempere, Vassily Kandinsky, Julio González, Georges Braque, Luís Tomasello, Nicolas Schöffer, Yaacov Agam, Jesús Rafael Soto, Victor Vasarely, Andreu Alfaro, Gustavo Torner, Manolo Millares, Luís Feito, José Guerrero, Hernández Pijuan, Rafael Canogar, Juan Genovés, Valerio Adami, Marisol, Jim Dine, Zabalaga-Leku, Comissió Tàpies, Equipo Crónica -derechos del coautor Manolo Valdés VEGAP, Alicante, 2017.
© Sucesión Pablo Picasso. VEGAP, Madrid, 2017.
© VEGAP, Alicante, 2017. - Chagall®.
© Successió Miró 2017.
© 2017 Calder Foundation, New York/represented by Visual Entidad de gestión de Artistas Plásticos (V.E.G.A.P.), Madrid, Spain.
© The Estate of Francis Bacon. All rights reserved. DACS/VEGAP. Alicante, 2017.
© Estate of Robert Rauschenberg/VAGA, New York/VEGAP, Alicante, 2017.
© Succession Antonio Saura / www.antoniosaura.org / A+V Agencia de Creadores Visuales 2017.
© Fundación Palazuelo, Alicante, 2017.
© Manuel Hernández Mompó.
© Eduardo Sanz.
© Georgina y Alejandro Padilla y Zóbel, Alicante, 2017.
© Juana Francés, Alicante, 2017.
© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, VEGAP, Alicante, 2017.
© Christo.

Queden reservats tots els drets de reproducció, inclosos els textos i representacions iconogràfiques i fotografies.

EUSEBIO SEMPERE
Retículas (9 unitats)
Centre de Càlcul Universitat de Madrid, 1972
Tinta xinesa i llapis sobre paper vegetal
29,5 x 21 cm

Amb gran generositat i compromís social, Eusebi Sempere va donar a la ciutat d'Alacant la seua col·lecció d'obres d'art, amb la qual s'inaugurà, el 5 de novembre de 1977, el Museu de l'Assegurada, un dels primers museus d'art contemporani d'Espanya.

Per a commemorar aquest aniversari, aquest Àlbum de Cromos arreplega una selecció de 40 obres destacades de la “Colección Arte Siglo XX”, selecció que permet explorar els múltiples camins de l'entramat artístic del segle XX i posa de manifest la qualitat i la importància de les obres reunides per l'artista alacantí.

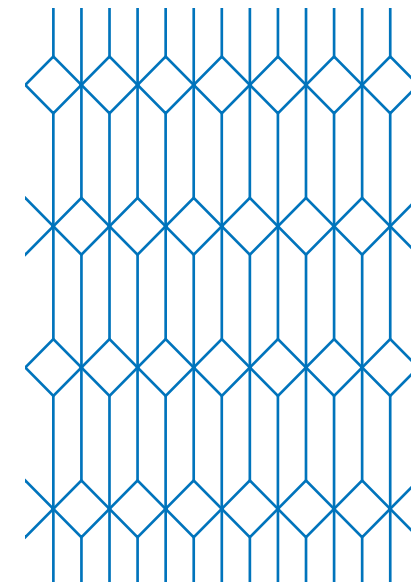
Con gran generosidad y compromiso social, Eusebio Sempere donó a la ciudad de Alicante su colección de obras de arte inaugurando, el 5 de noviembre de 1977, el Museo de la Asegurada, uno de los primeros museos de arte contemporáneo de España.

Para conmemorar este aniversario, este Álbum de Cromos recoge una selección de 40 obras destacadas de la “Colección Arte Siglo XX”, selección que permite explorar los múltiples caminos del entramado artístico del siglo XX y pone de manifiesto la calidad e importancia de las obras reunidas por el artista alicantino.

Eusebio Sempere davant de la Casa
de l'Assegurada, 1976-1977.
Foto: Àngel García. Arxiu MACA

*Eusebio Sempere delante de la Casa
de la Asegurada, 1976-1977.
Foto: Àngel García. Archivo MACA*

00

EUSEBIO SEMPERE

Onil, Alacant, 1923-1985

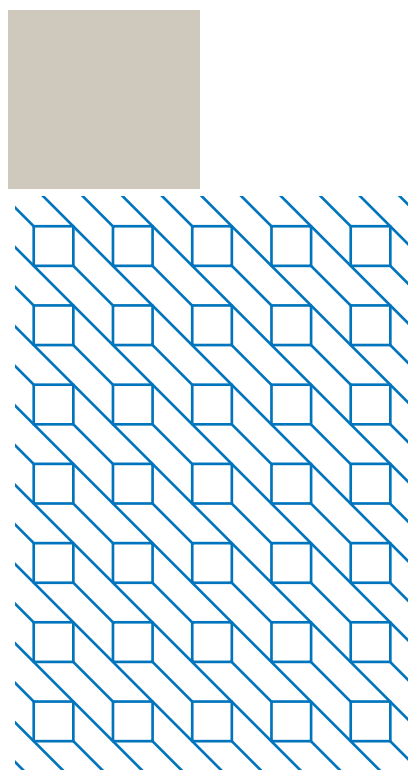
Títol: *Venecia*, 1976

Tècnica: Acer inoxidable polit

Mesures: 200 x 110 x 50 cm.

LES PRIMERS AVANTGUARDES

LAS PRIMERAS VANGUARDIAS

01

WASSILI KANDINSKY

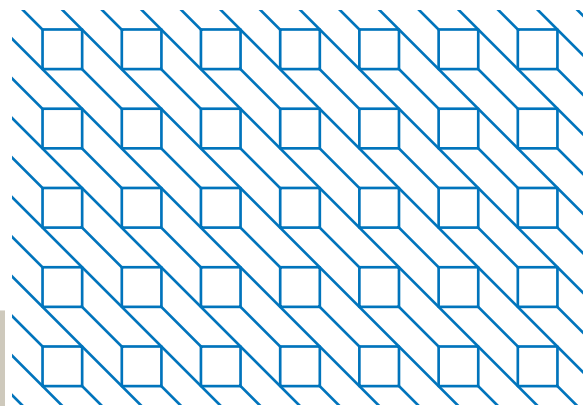
Moscú, 1866 - Neuilly-sud-Seine (França), 1944

Títol: *Promenade*, 1920

Tècnica: Litografia sobre paper

Mesures: 38,2 x 28,2 cm.

Editor i exemplar: Maeght Editeur, París (40/300)

02

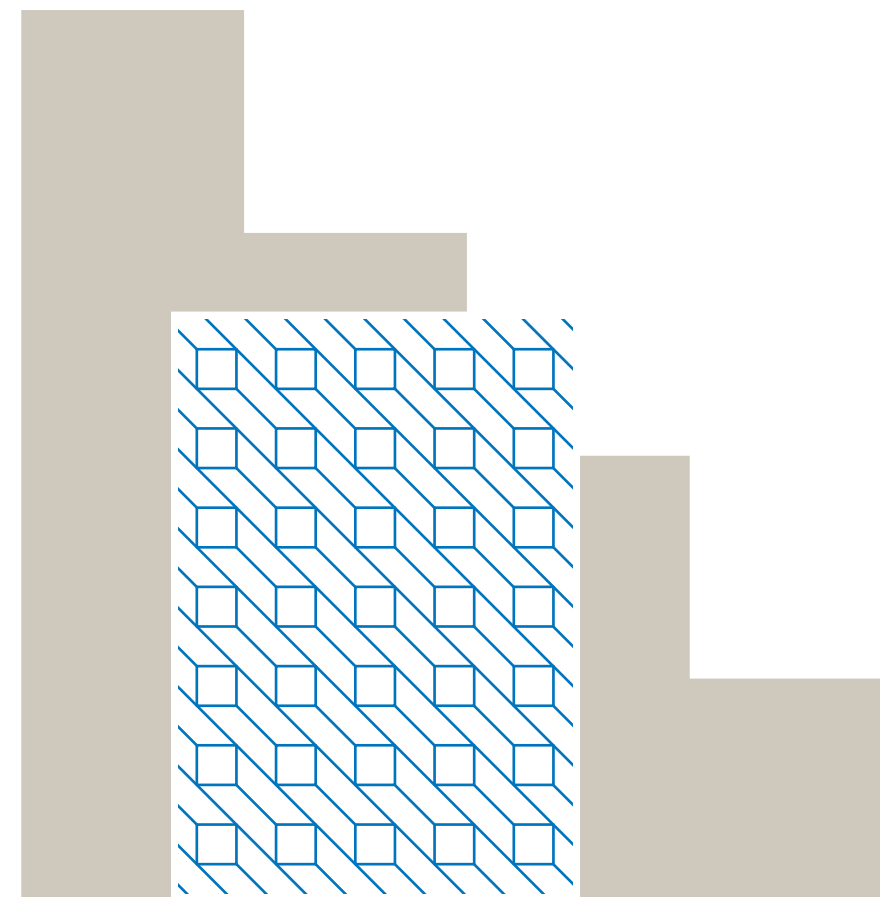
JUAN GRIS (JOSÉ VICTORIANO GONZÁLEZ)

Madrid, 1887 - Boulogne-sud-Seine (França), 1927

Títol: *Nature morte à la serviette*, 1924

Tècnica: Oli sobre llenç

Mesures: 27 x 35 cm.

03

PABLO PICASSO

Màlaga, 1881 - Mougins (França), 1973

Títol: *Suite Vollard. Sculpteur, modèle et sculpture assise*, 1933

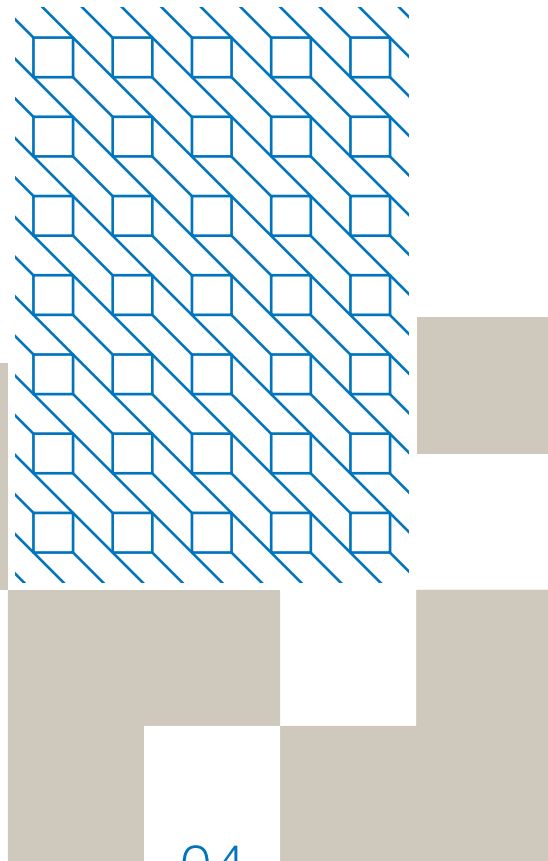
Tècnica: Gravat a la punta seca sobre paper verjurat de Montval

Mesures: 44,5 x 34 cm.

Editor i exemplar: Ambroise Vollard, París (13/40)

Des de principis del segle XX amb la invenció de la fotografia, l'art s'allibera de la representació de la realitat i persegueix l'expressió de les vivències personals. En grups o tendències, els artistes es relacionen per a conformar un moviment que expresse les seues inquietuds. Sorgeixen les avantguardes del segle XX: fauvisme, cubisme, futurisme, constructivisme, expressionisme, dadaisme, surrealisme... Alguns d'aquests artistes o tendències estan representats en la Colección Arte Siglo XX.

Desde principios del siglo XX con la invención de la fotografía, el arte se libera de la representación de la realidad y persigue la expresión de las vivencias personales. En grupos o tendencias, los artistas se relacionan para conformar un movimiento que exprese sus inquietudes. Surgen las vanguardias del siglo XX: fauvismo, cubismo, futurismo, constructivismo, expresionismo, dadaísmo, surrealismo... Algunos de estos artistas o tendencias están representados en la Colección Arte Siglo XX.

04

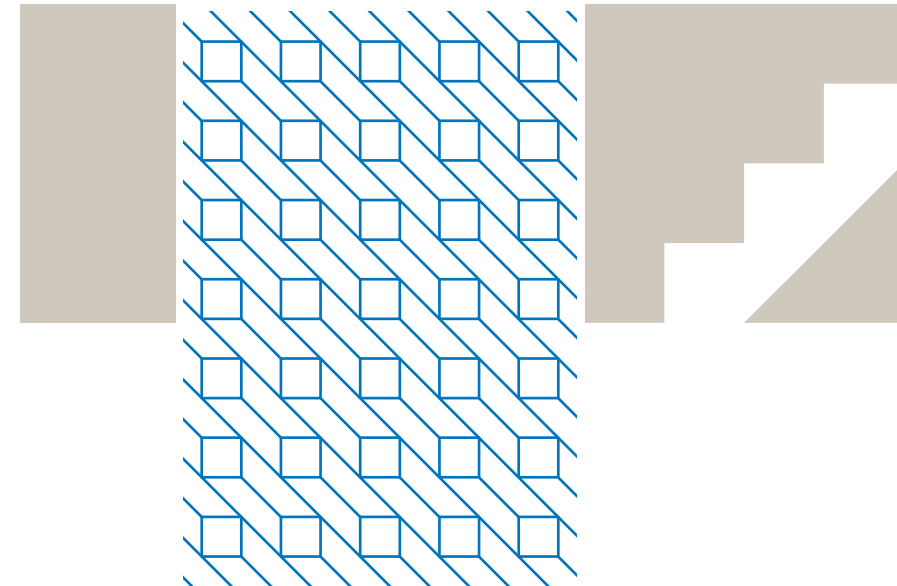
JULIO GONZÁLEZ

Barcelona, 1876 - Arcueil (França), 1942

Títol: *Montserrat criant num. 2*, 1936-40

Tècnica: Oli sobre llenç

Mesures: 35 x 27 cm.

05

PABLO GARGALLO

Maella (Saragossa), 1881 - Reus (Tarragona), 1934

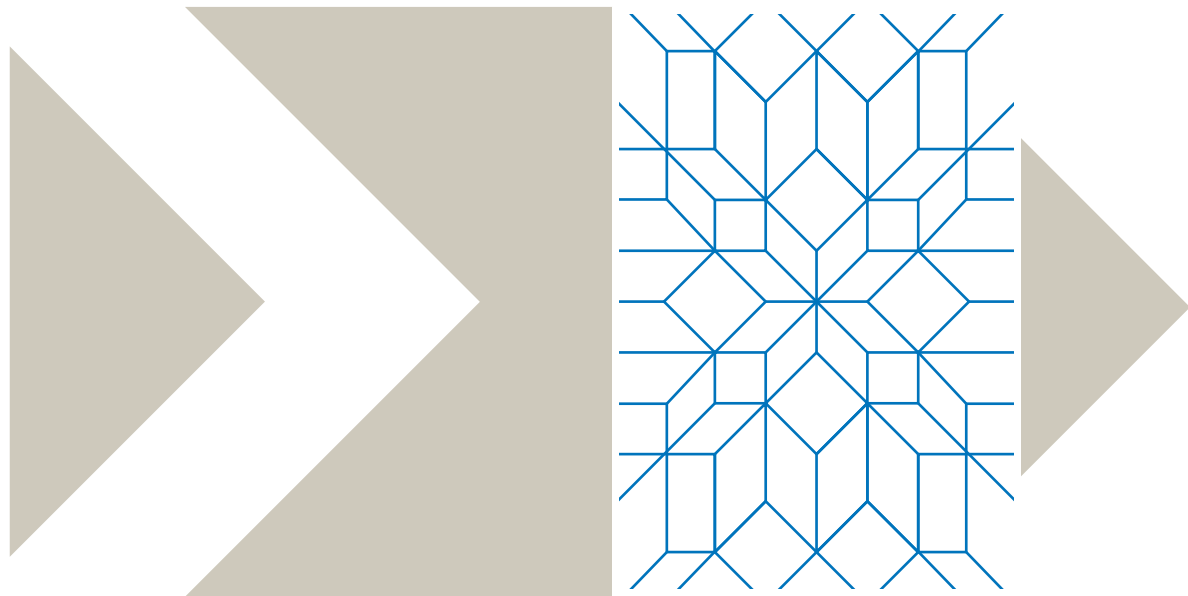
Títol: *Kiki de Montparnasse*, 1928

Tècnica: Bronze fos i polit

Mesures: 21 x 17 x 11,5 cm.

ELS CLÀSSICS

LOS CLÁSICOS

06

MARC CHAGALL

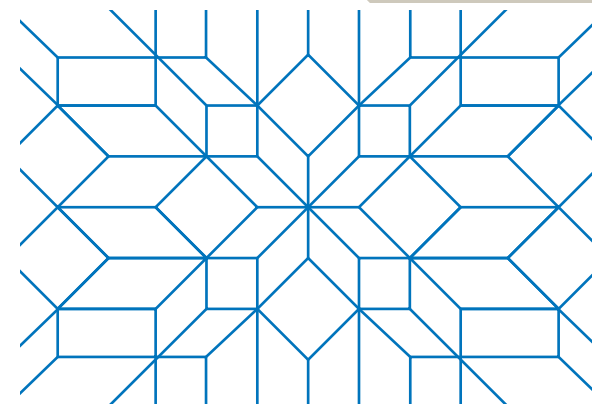
Vitebsk (Bielorusia), 1887 - Saint-Paul-de-Venç (França), 1985

Títol: *Le bouquet multicolore*, 1975

Tècnica: Litografia en colors sobre paper Arches

Mesures: 81,5 x 65 cm.

Editor i exemplar: Maeght, París (49/50)

07

GEORGES BRAQUE

Argenteuil (França), 1882 - París, 1963

Títol: *Équinoxe*, 1962

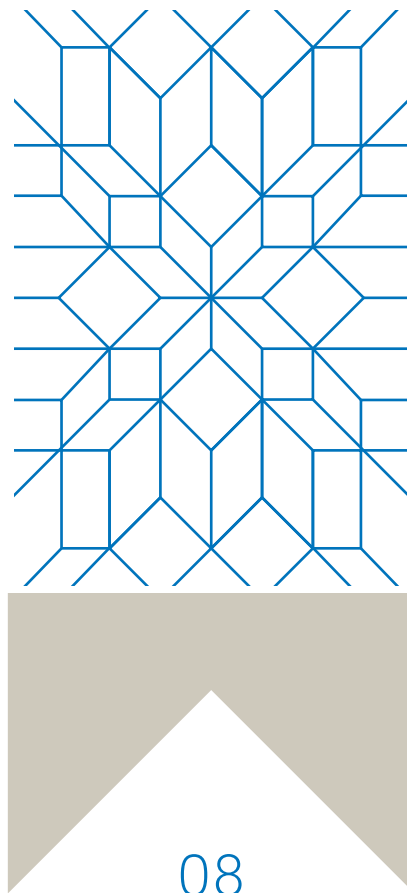
Tècnica: Litografia en color sobre paper Velin Rives

Mesures: 54 x 80,5cm.

Editor i exemplar: Maeght, París, (51/75)

Pioners de l'art del segle XX que van canviar radicalment la nostra manera de mirar el món. Sempere aconseguí reunir noms fonamentals en la història de l'art, indiscutibles per la seua importància i influència posterior, però també per la bellesa de les seues obres. Ens acostem així a la gran aventura estètica de la modernitat amb obres dels grans artistes que la van protagonitzar, en primera persona.

Pioneros del arte del siglo XX que cambiaron radicalmente nuestra manera de mirar el mundo. Sempere consigue reunir nombres fundamentales en la historia del arte, indiscutibles por su importancia e influencia posterior, pero también por la belleza de sus obras. Nos acercamos así a la gran aventura estética de la modernidad con obras de los grandes artistas que la protagonizaron, en primera persona.

08

SALVADOR DALÍ

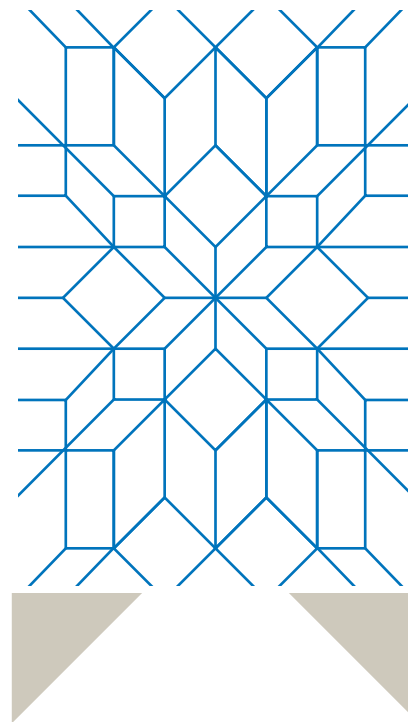
Figueres, Girona, 1904 - 1989

Títol: *Sin título*

Tècnica: Gravet a la punta seca sobre paper

Mesures: 90,5 x 63 cm.

Exemplar: 189/261

09

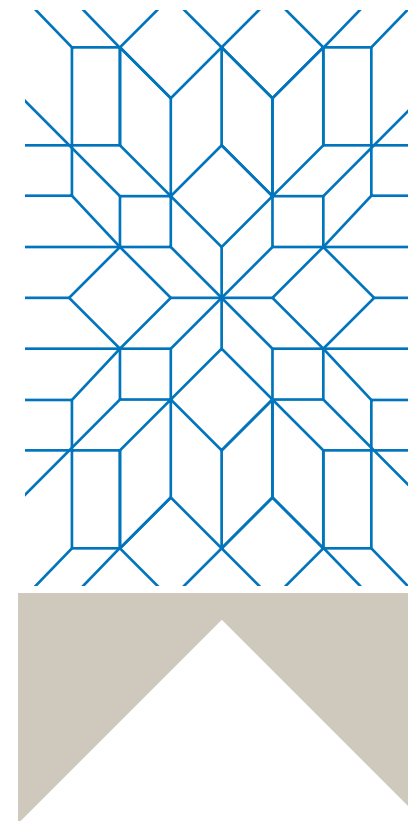
ALEXANDER CALDER

Filadèlfia, 1898 - Nova York, 1976

Títol: *Typographie*, 1972

Tècnica: Xapa i filferro

Mesures: 125 x 95 cm.

10

JOAN MIRÓ

Barcelona, 1893 - Palma de Mallorca, 1983

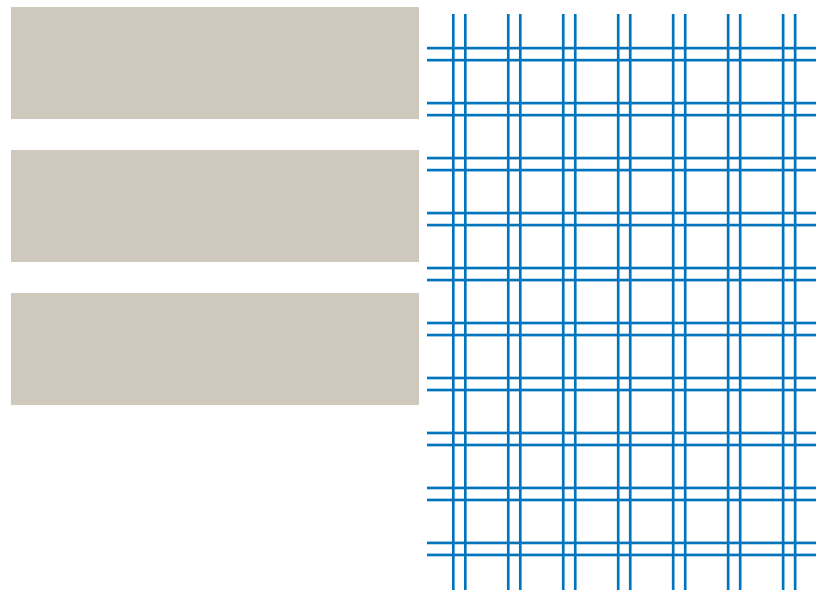
Títol: *Femme, oiseaux dans le nuit*, 1973

Tècnica: Gouache i tinta sobre paper Guarro

Mesures: 88,5 x 65 cm.

L'OP-ART I L'ART CINÈTIC

EL OP-ART Y EL ARTE CINÉTICO

11

LUIS TOMASELLO

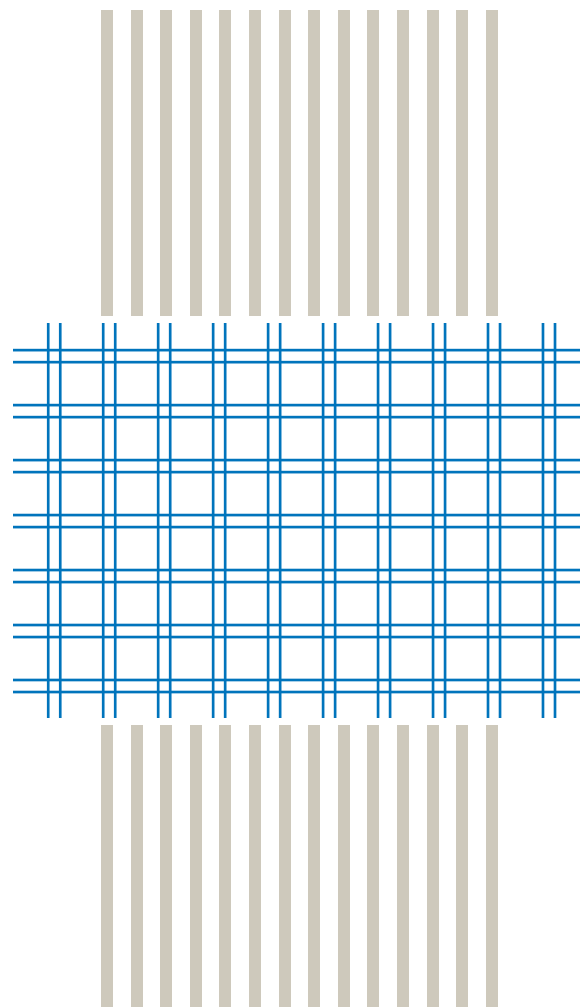
La Plata (Argentina), 1915 - París, 2014

Títol: *Atmosphère Chromoplastique n° 416.*

Reflexión: azul, verde y amarillo, 1977

Tècnica: Ensambladura de cubs de fusta pintats adossats a taula

Mesures: 180 x 180 x 10 cm.

12

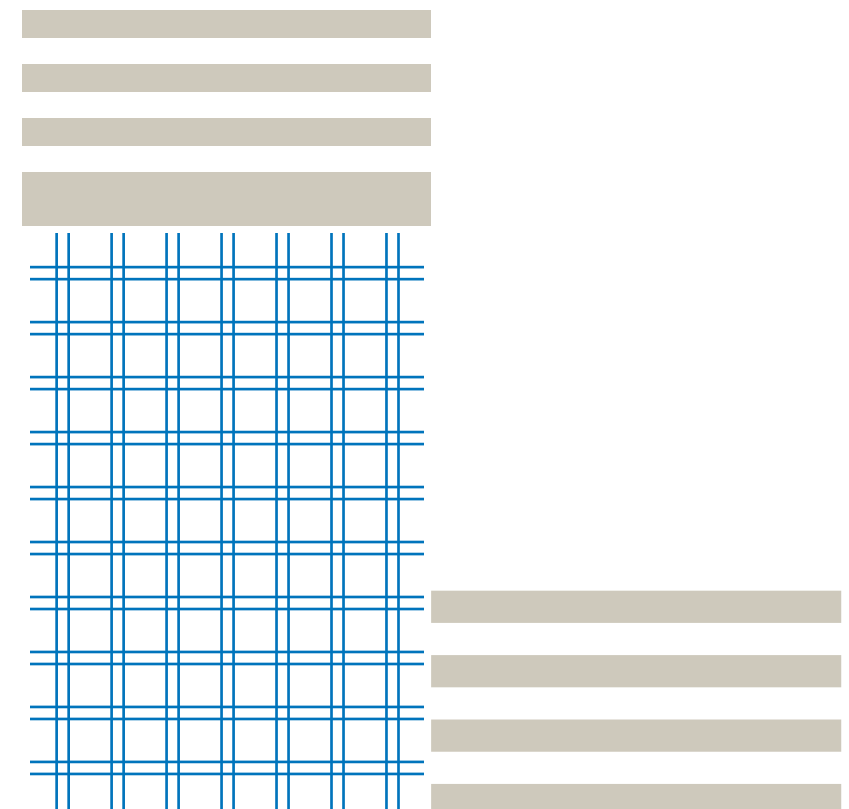
YAACOV AGAM

Rishon LeZion (Israel), 1928

Títol: *Noon [Noon to Midnight], 1975*

Tècnica: Acrílic sobre làmines de metacrilat

Mesures: 54 x 72 x 5 cm.

13

NICOLAS SCHÖFFER

Kalocsa (Hongria), 1912 - París, 1992

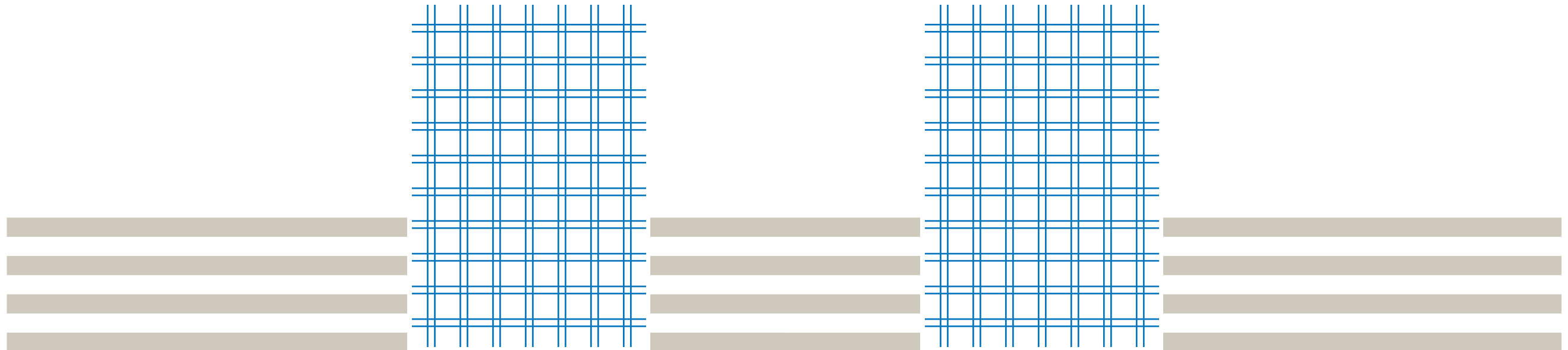
Títol: *Chronos X, 1971*

Tècnica: Acer inoxidable amb motor

Mesures: 50 x 54 x 25 cm.

En el París dels anys 50, les formes geomètriques es converteixen en protagonistes d'un art amb aparença industrial preocupat per la recerca sobre la llum i els efectes òptics, i, el més important, el moviment, real o virtual. L'estructura es mou per atzar o per un motor incorporat i transforma la seua aparença i l'espai que l'envolta. Obres d'art obertes, ni úniques ni definitives, que impliquen de forma nova l'espectador.

En el París de los años 50, las formas geométricas se convierten en protagonistas de un arte con apariencia industrial preocupado por la investigación sobre la luz y los efectos ópticos, y, lo más importante, el movimiento, real o virtual. La estructura se mueve por azar o por un motor incorporado y transforma su apariencia y el espacio que la rodea. Obras de arte abiertas, ni únicas ni definitivas, que implican de forma novedosa al espectador.

14

JESÚS RAFAEL SOTO

Ciudad Bolívar (Veneçuela), 1923 - París, 2005

Títol: *Móvil*, 1965

Tècnica: Acrílic sobre taula, estructura metàl·lica i varetes de filferro

Mesures: 105,5 x 105,5 x 45 cm.

15

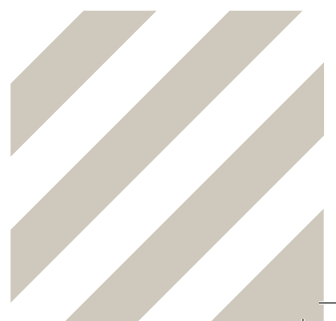
VICTOR VASARELY

Pecs (Hongria), 1906 - París, 1997

Títol: *Kroa B*, 1971

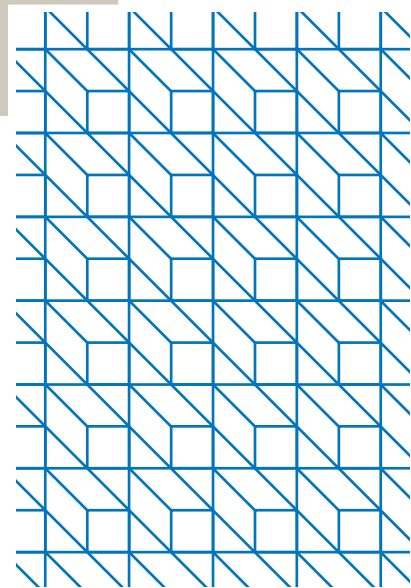
Tècnica: Metall anoditzat i policromat

Mesures: 50 x 50 x 50 cm.

EL CONSTRUCTIVISME

EL CONSTRUCTIVISMO

16

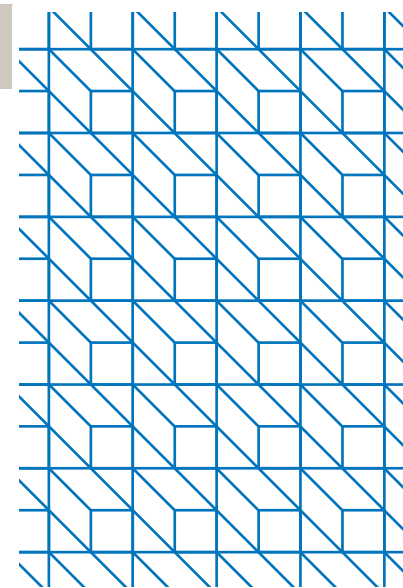
EDUARDO SANZ

Santander, 1928 - Madrid, 2013

Títol: *Pidiendo una contestación favorable*, 1975

Tècnica: Acrílic sobre llenç

Mesures: 220 x 170 cm.

17

ANDREU ALFARO

València, 1929 - 2012

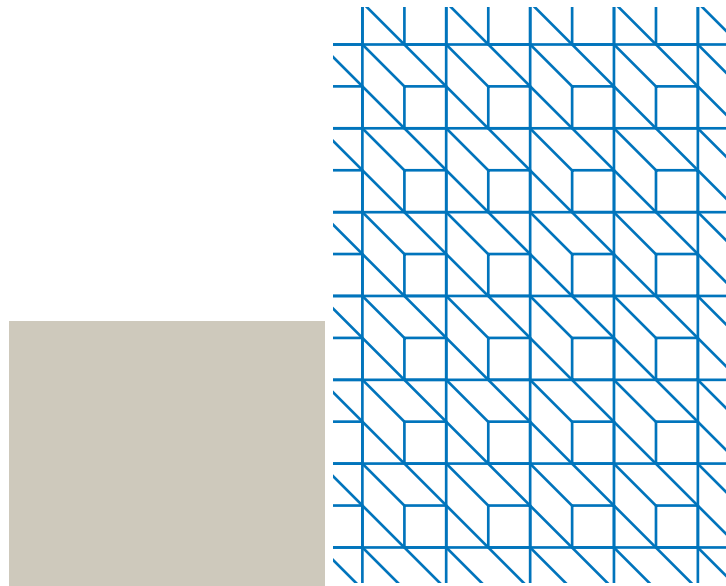
Títol: *Generatriu 4*, 1972

Tècnica: Acer inoxidable

Mesures: 75 x 75 x 51 cm.

Dins d'una tendència racionalista, concreta i normativa, una sèrie d'artistes espanyols experimenten al voltant de la geometria. Profundament reflexives les seues obres, sempre construïdes amb formes i volums essencials, dialoguen una vegada i una altra sobre l'espai, el moviment i l'equilibri. La geometria és una actitud davant la vida: l'essència de les composicions i l'anàlisi rigorosa de la forma per a construir una imatge objectiva del món.

Dentro de una tendencia racionalista, concreta y normativa, una serie de artistas españoles experimentan en torno a la geometría. Profundamente reflexivas sus obras, siempre construidas con formas y volúmenes esenciales, dialogan una y otra vez sobre el espacio, el movimiento y el equilibrio. La geometría es una actitud ante la vida: la esencia de las composiciones y el análisis riguroso de la forma para construir una imagen objetiva del mundo.

18

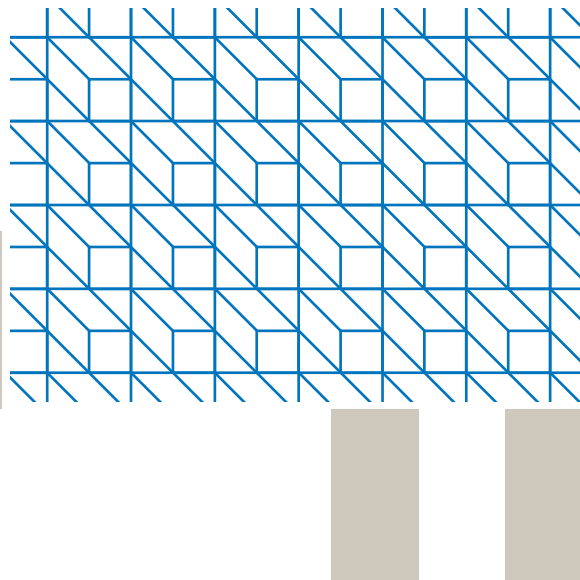
PABLO PALAZUELO

Madrid, 1915 - Galapagar, Madrid, 2007

Títol: *Sub-Rosa XII. Variante*, 1977

Tècnica: Tinta xinesa sobre paper

Mesures: 106,2 x 75,2 cm.

19

EDUARDO CHILLIDA

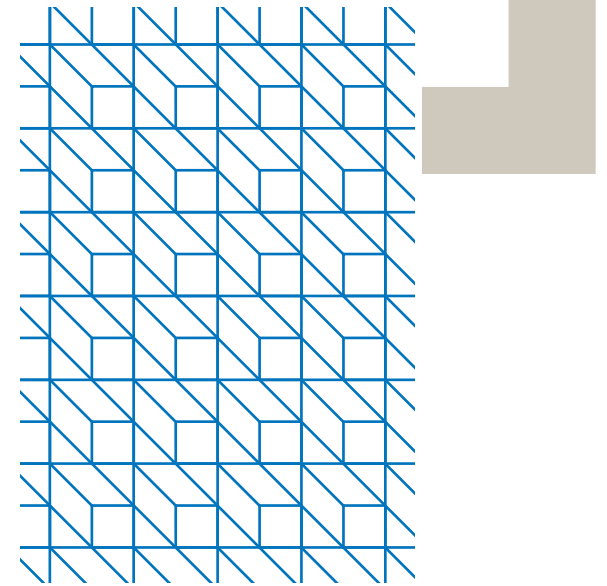
Sant Sebastià, 1924 - 2002

Títol: *Banatu III*, 1971

Tècnica: Aiguafort dues planxes sobre paper Chiffon de Mandeure

Mesures: 121,5 x 161 cm.

Editor i exemplar: Maeght Éditeur, París (30/50)

20

EDUARDO CHILLIDA

Sant Sebastià, 1924 - 2002

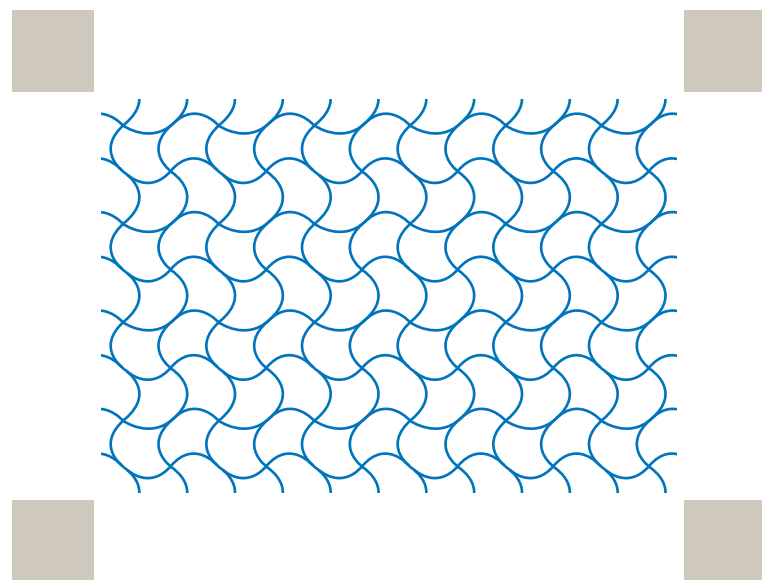
Títol: *Leku III*, 1976

Tècnica: Buidatge de pedra, ciment i formigó

Mesures: 82,5 x 57 x 54 cm.

L'INFORMALISME

EL INFORMALISMO

21

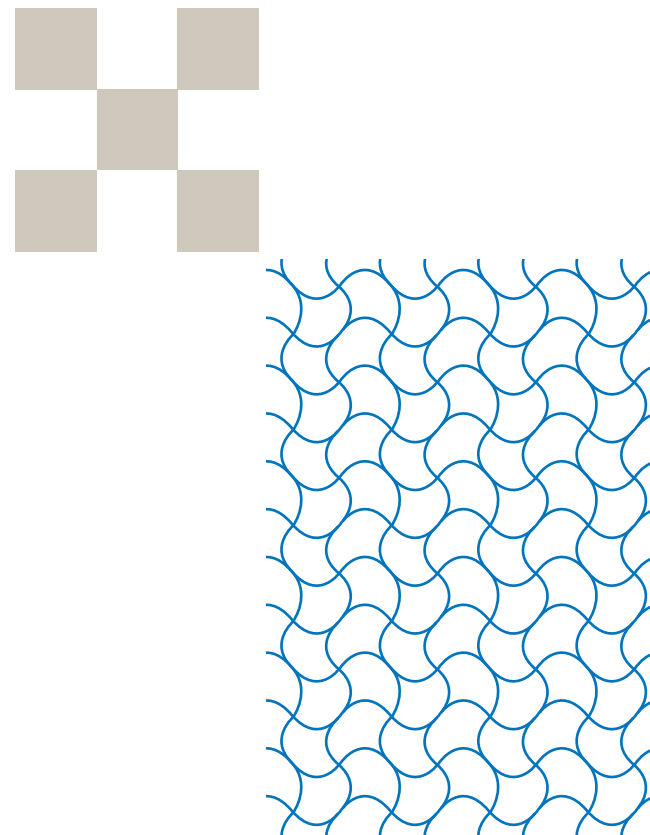
ANTONI TÀPIES

Barcelona, 1923 - 2012

Títol: *Dues parpelles*, 1965

Tècnica: Tècnica mixta sobre tela

Mesures: 60 x 73 cm.

22

GUSTAVO TORNER

Conca, 1925

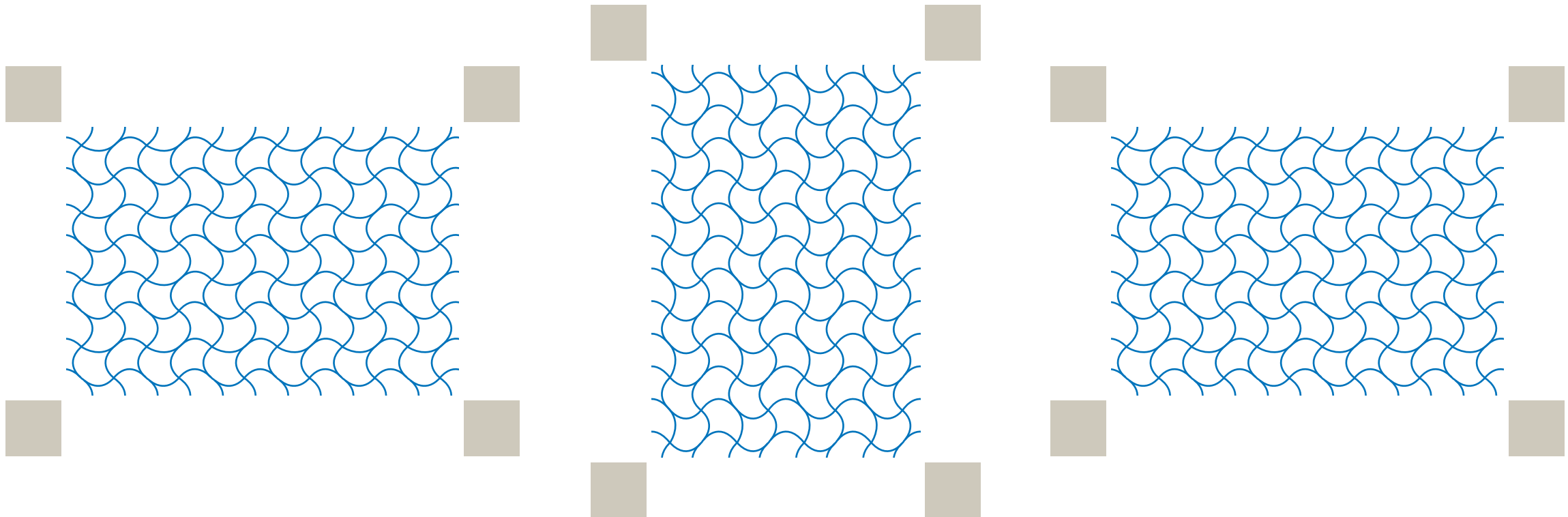
Títol: *Blanco-chatarra negra*, 1961

Tècnica: Metacrilat opac pintat i ferralla negra sobre fusta

Mesures: 192 x 162 cm.

La guerra civil i el franquisme van liquidar l'art d'avantguarda i van convertir el país en un territori aïllat i dominat per la censura que es va recuperar gràcies a una sèrie d'artistes imprescindibles. En la seua obra té importància la textura de la matèria i el gest violent, vital i automàtic, del propi fet de pintar. Incorporen materials com la tela metàl·lica, la ferralla, la fusta tractada..., al costat de l'arpillera, les cordes, els papers, les terres i les arenes, produint un llenguatge ric en evocacions, tensions i qualitats.

La guerra civil y el franquismo liquidaron el arte de vanguardia y convirtieron el país en un territorio aislado y dominado por la censura que se recuperó gracias a una serie de artistas imprescindibles. En su obra tiene importancia la textura de la materia y el gesto violento, vital y automático, del propio hecho de pintar. Incorporan materiales como la tela metálica, la chatarra, la madera tratada... junto a la arpillera, las cuerdas, los papeles, las tierras y las arenas, produciendo un lenguaje rico en evocaciones, tensiones y calidades.

23

JUANA FRANCÉS

Alacant, 1924 - Madrid, 1990

Títol: *Jefe contable*, 1966

Tècnica: Collage i acrílic amb elements adossats sobre llenç en armadura de fusta

Mesures: 100,5 x 108,5 x 18 cm.

24

ANTONIO SAURA

Osca, 1930 - Conca, 1998

Títol: *Brigitte*, 1958

Tècnica: Oli sobre llenç

Mesures: 162 x 130 cm.

25

MANUEL MILLARES

Las Palmas de Gran Canaria, 1926 - Madrid, 1972

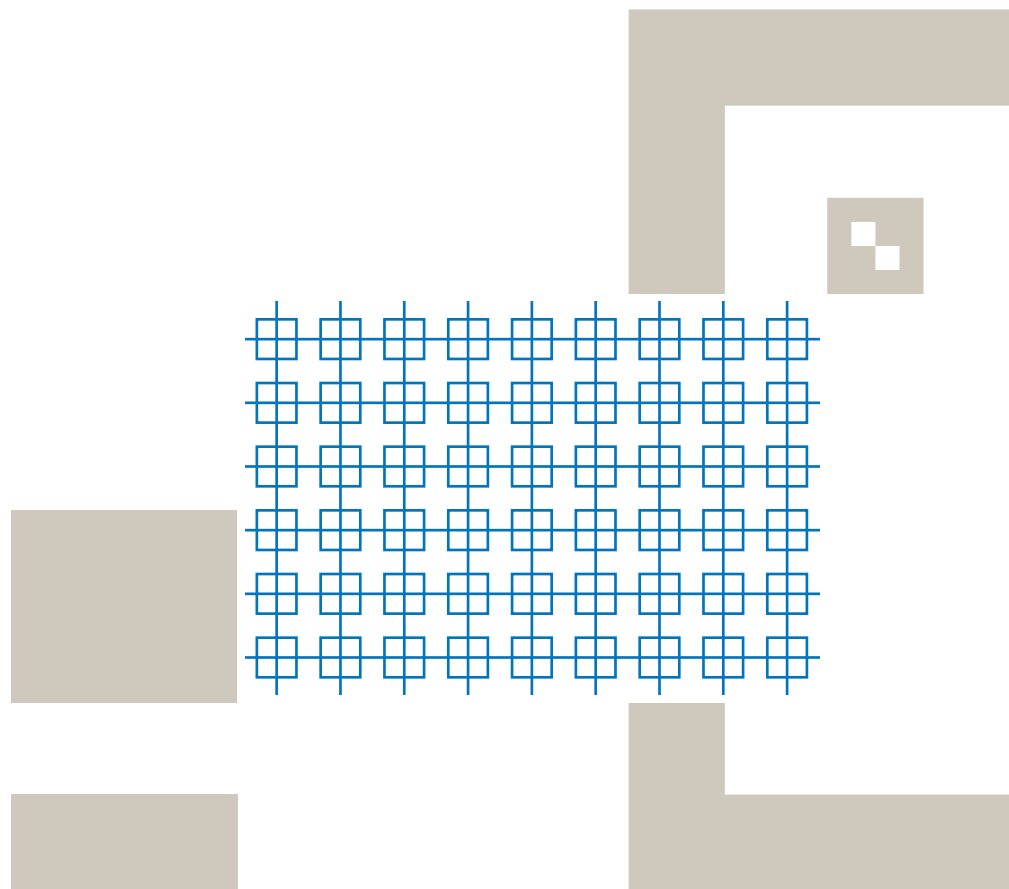
Títol: *Artefacto para la paz I o Artefacto al 25*, 1964

Tècnica: Assemblatge d'arpillera, corda, metall, fusta, pintura i cartó

Mesures: 101 x 165 x 102 cm.

L'ABSTRACCIÓ

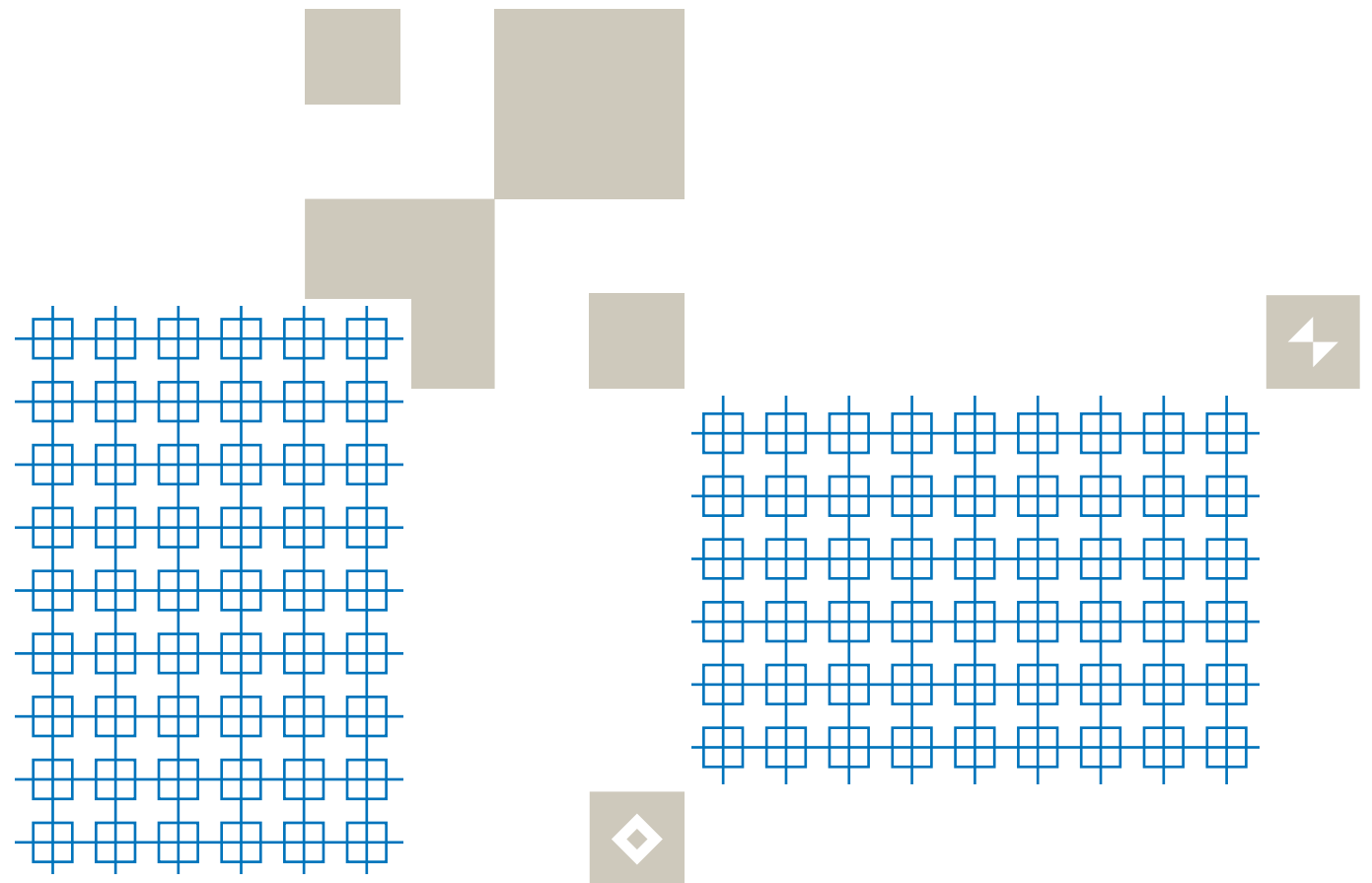
LA ABSTRACCIÓN

26

LUIS FEITO
Madrid, 1929

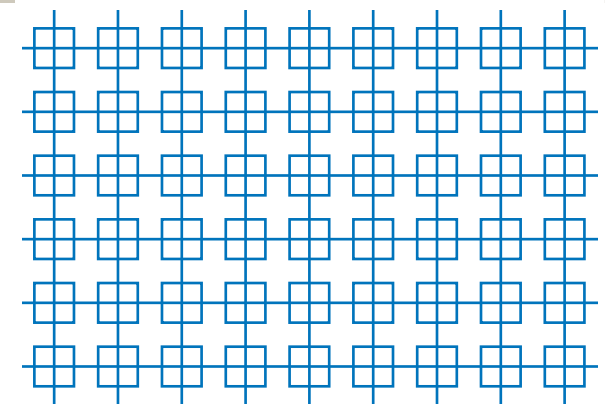
Títol: *Pintura 1074*, 1974
Tècnica: Oli sobre llenç
Mesures: 115,5 x 89 cm.

27

JOSÉ GUERRERO
Granada, 1914 - Barcelona, 1991

Títol: *Cuatro esquinas*, 1971
Tècnica: Oli sobre llenç
Mesures: 157 x 132 cm.

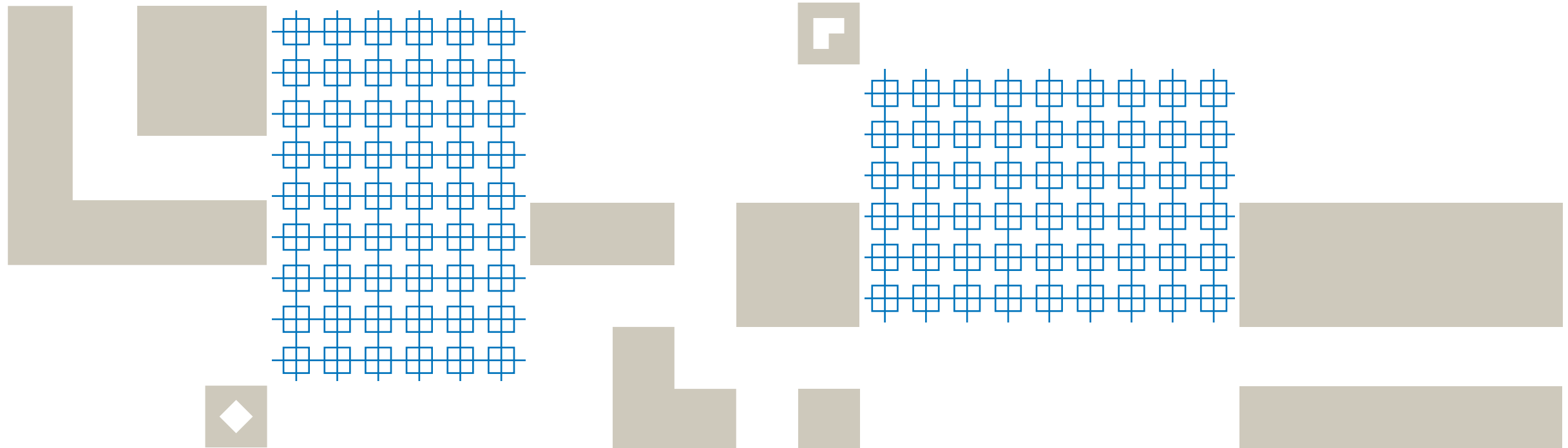

28

MANUEL HERNÁNDEZ MOMPÓ
València, 1927 - Madrid, 1992

Títol: *Huerta cerca del mar*, 1976
Tècnica: Oli, ceres, pastel i pigments sobre llenç
Mesures: 130 x 195 cm.

Enfront de la tendència informalista, una sèrie d'artistes treballen l'abstracció reprenent Kandinsky. Ja no fan abstracció expressionista ni dramàtiques pintures matèriques. L'essència de *l'espiritual en l'art* configura el que hem denominat abstracció lírica, a la qual podríem sumar termes com ara abstracció espacialista, abstracció estructuralista... La pintura és emoció i es practica amb la llibertat de *fer pintura* i de valer-se només d'elements plàstics.

29

JOAN HERNÁNDEZ PIJUAN

Barcelona, 1931 - 2005

Títol: *Perspectiva de color per set espais verds*, 1977

Tècnica: Oli sobre llenç

Mesures: 146,5 x 97 cm.

30

FERNANDO ZÓBEL

Manila, (Filipines), 1924 - Roma, 1984

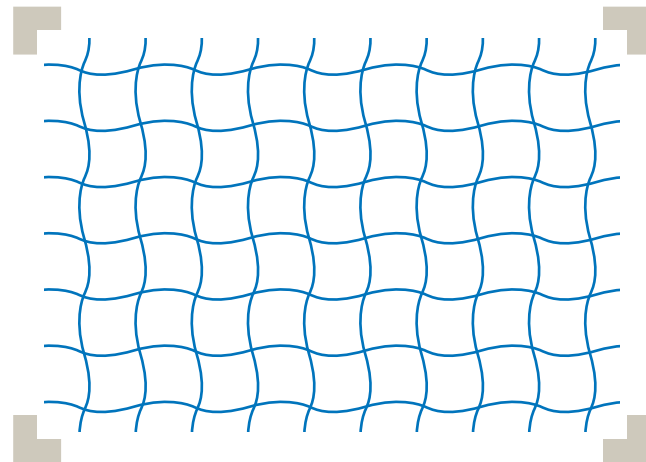
Títol: *La vista XXXV*, 1974

Tècnica: Oli i llapis sobre llenç

Mesures: 181 x 301 cm.

EL REALISME SOCIAL

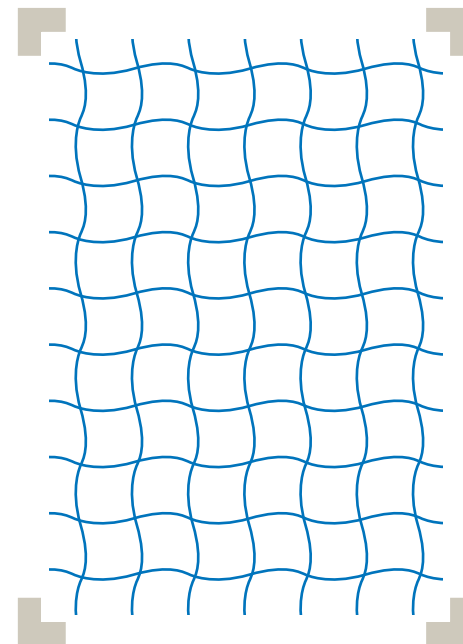
EL REALISMO SOCIAL

31

RAFAEL CANOGAR
Toledo, 1935

Títol: *El arresto II*, 1972
Tècnica: Polièster, fibra de vidre i acrílic sobre llenç
Mesures: Llenç: 179,5 x 199,5 x 3 cm. / Figura: 168 x 102,5 x 79 cm.

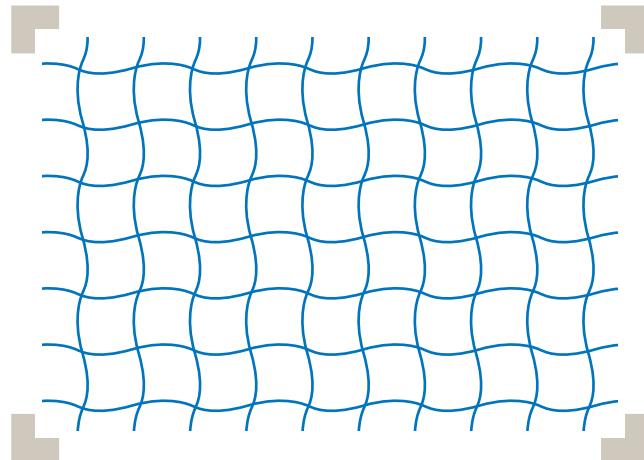
32

JUAN GENOVÉS
València, 1930

Títol: *Rebasando el límite*, 1965
Tècnica: Guaix, acrílic i tinta sobre paper
Mesures: 76,6 x 55,3 cm.

En l'Espanya dels anys 60, una societat tradicionalment dramàtica, nous artistes s'acosten a la realitat tenint com a referència l'art pop. Obres carregades d'ironia que utilitzen el llenguatge directe del còmic, la publicitat o el cinema, per a plasmar unes imatges recognoscibles per tots, però manipulades, on la sorpresa de l'associació absurda produeix en l'espectador una reflexió social o política carregada de significat.

En la España de los años 60, una sociedad tradicionalmente dramática, nuevos artistas se acercan a la realidad teniendo como referencia el arte pop. Obras cargadas de ironía que utilizan el lenguaje directo del cómic, la publicidad o el cine, para plasmar unas imágenes reconocibles por todos, pero manipuladas, donde la sorpresa de la asociación disparatada produce en el espectador una reflexión social o política cargada de significado.

33

VALERIO ADAMI

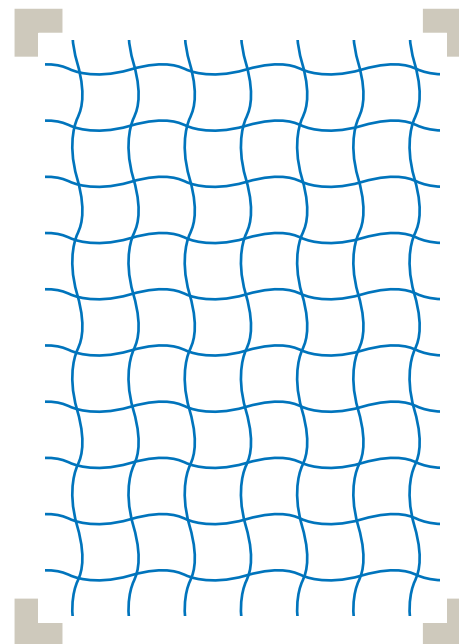
Bolonya (Itàlia), 1935

Títol: *Qui té por del roig?*, 1975

Tècnica: Serigrafia sobre paper

Mesures: 97 x 138,5 cm.

Editor i exemplar: Maeght, Barcelona en taller IberoSuiza, València, (19/100)

34

EQUIPO CRÓNICA

València, 1965 - 1981

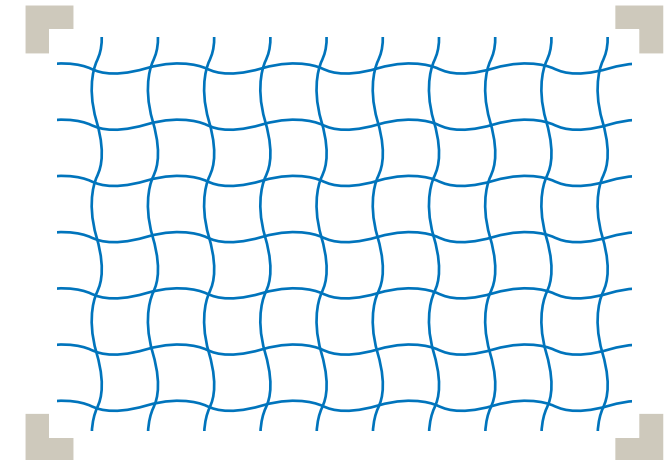
(Rafael Solbes, València, 1940 - 1981 y

Manuel Valdés, València, 1942)

Títol: *Autorretrato en Palacio o El Perro*, 1970

Tècnica: Acrílic sobre llenç

Mesures: 122 x 100 cm.

35

EQUIPO CRÓNICA

València, 1965 - 1981

(Rafael Solbes, València, 1940 - 1981 y

Manuel Valdés, València, 1942)

Títol: *El happening del Conde de Orgaz*, 1969

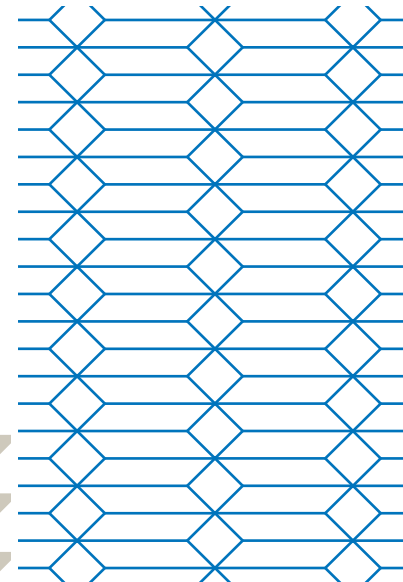
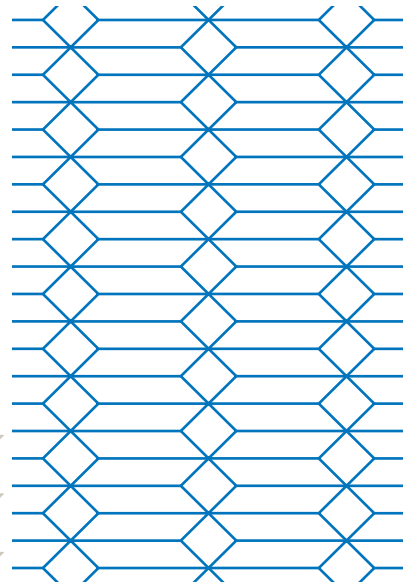
Tècnica: Serigrafia sobre cartonet

Mesures: 68 x 87,5 cm.

Editor i exemplar: Equipo Crónica en taller IberoSuiza, València (P/A)

EL PANORAMA INTERNACIONAL DELS ANYS 70

EL PANORAMA INTERNACIONAL DE LOS AÑOS 70

36

Autor: **FRANCIS BACON**
Dublin, 1909 - Madrid, 1992

Títol: *Sin título (En memoria de Georges Dyer)*, 1975
Tècnica: Litografia i offset sobre paper
Mesures: 85,7 x 61 cm.
Editor i exemplar: Marlborough Graphics,
Zurich & New York, (20/200)

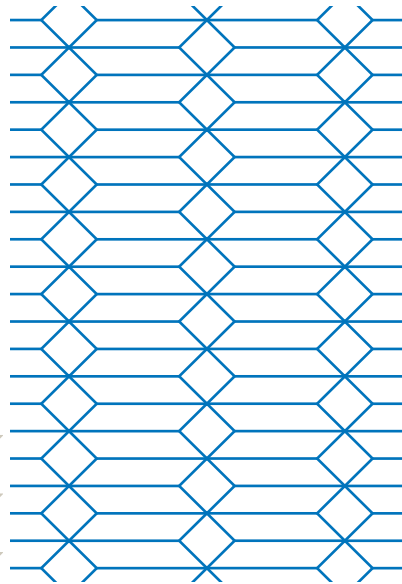
37

Autor: **CHRISTO**
Gabrovo (Bulgària), 1935

Títol: *Wrapped Monument to Vittorio Emmanuele II.*
Project for Piazza del Duomo, Milan, 1975
Tècnica: Litografia en color i collage amb tela,
fil i grapes sobre paper Guarro
Mesures: 71 x 55,5 cm.
Editor i exemplar: Polígrafa, Barcelona (73/75)

Eusebi Sempere va atorgar caràcter internacional que volia atorgar a la Colección Arte Siglo XX i a través dels 117 artistes representats recull quasi totes les tendències de l'art del seu temps incloent-hi les més properes: el *land art*, la nova figuració, el pop americà, l'hiperrealisme, etc. Al mateix temps posa de manifest la importància de l'obra gràfica que permet la reproductibilitat de l'obra original i l'accés massiu a l'obra d'art, reunint més d'un centenar d'obres estampades sobre paper.

Eusebio Sempere otorgó carácter internacional a la Colección Arte Siglo XX y a través de los 117 artistas representados recoge casi todas las tendencias del arte de su tiempo incluyendo las más cercanas: el *land art*, la nueva figuración, el pop americano, el hiperrealismo, etc... Al mismo tiempo pone de manifiesto la importancia de la obra gráfica que permite la reproductibilidad de la obra original y el acceso masivo a la obra de arte, reuniendo más de un centenar de obras estampadas sobre papel.

38

MARISOL ESCOBAR

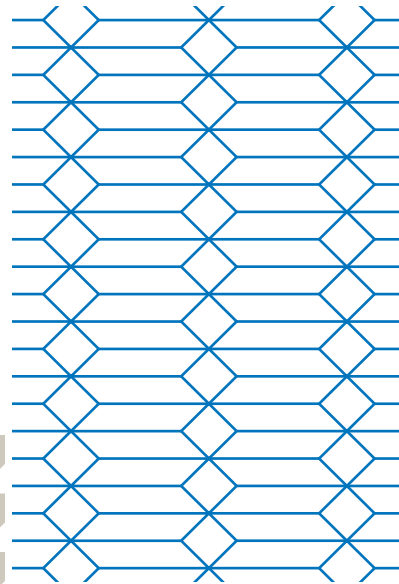
París, 1930 – Nova York, 2016

Títol: *Saca la lengua*, 1972

Tècnica: Serigrafia sobre paper Arches

Mesures: 104 x 74 cm.

Editor i exemplar: AKW, Nueva York (131/150)

39

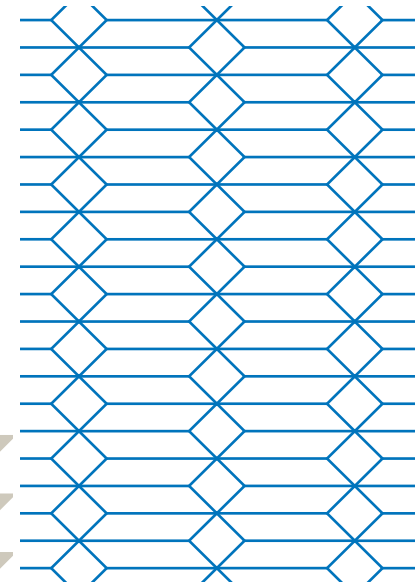
JIM DINE

Cincinnati (EUA), 1935

Títol: *Piranesi's 24 Colored Marks*, 1974-76

Tècnica: Aiguafort, aiguatinta, vernís bla i aquarel·la
fora d'empremta sobre paper

Mesures: 99,5 x 70,5 cm.

Editor i exemplar: Petersburg Press, Nueva York, en taller
Crommelynck, (19/30)

40

ROBERT RAUSCHENBERG

Port Arthur (EUA), 1925 - Captiva Island (EUA), 2008

Títol: *Untitled*, 1972

Tècnica: Serigrafia sobre paper Arches

Mesures: 101,5 x 75,4 cm.

Editor i exemplar: AKW, Nueva York (131/150)